

Egy úri szabó és kétszer száz tű hossza

Hubert Éva: Édesapánk hányattatásai 1934-ben és 1944/45-ben (18. rész)

Édesapánk, Huber (későbbi névmódosítással: Hubert) Mihály (1909–1972) Szenttamáson született, a családja később Zentára költözött, és itt ismerkedett meg majdani feleségével, Nagy Matilldával, az édesanyánkkal. 1934-ben, úri szabó lévén, zágrábi jó munka reményében gyalog indult el Zentáról Zágrábba. Szülein 1939-ben már Zentán voltak, itt született meg László fiuk, a bátyám (1939–2011). Valószínű, hogy frakkot és szmokingot a háborús években sem kellett varrni, így úri szabó apánk gondnok és házi szabó lett a leventeparancsnokságon. 1944 októberében indult újra megjárni a száz tű hosszát, s erről naplójában (3 füzetben) számolt be.

(A 3. füzet elején újra táblázatot közöl, ebben az 1944. december 1-je és 24-e között megtett utat tünteti fel. Így a korábbi 636 km-hez újabb 444 km társul.)

XXV. Sárvár – Szombathely

Miután hiába tettük meg az utat Sárvárra, mert Gizi néni nem találta ott a férjét, Piusné meg hiába vitte a kérvényét az ura fölmentésére, mivel azt Szombathelyre kell benyújtani a III. Hadtest parancsnokságára, eldöntöttük, hogy a kérvényt én viszem el Szombathelyre.

Február 10-én, szombaton reggel indultam el gyalog Celldömölkre, és innen autóval Sárvárra, majd Szombathelyre. 11-kor érkeztem, elintéztem a dolgom, és fél 1-kor már újra az irányítónál voltam, hogy autót lessek a visszautazáshoz. Az eső ősziesen esik, és autó nincs. Itt találkoztam egy zentai rendőrrel, Szabó nevűvel, akitől megtudtam, hogy itt élnek a következő zentaik: Kocsis Jenő, dr. Szegediné (a fia is itt volt, de katona lett), azután több zentai tisztviselő; Nagy M. Vilmos rendőr altiszt viszont Vasváron van.

Végre fél 4-kor kapok egy német teherautót, mely Sárváron át egész Celldömölkig visz. Fél 5-kor Cellben vagyok, innen repülő autótól Vönöckig, majd gyalog este 7-re berobogok Királykútra.

Február 15-én újra Sárvárra és Szombathelyre megyek: Sárvárra Piusné sógorának csomagot vinni, Szombathelyre pedig újból kérvényt (egy szomszédos majorból egy ötgyerekes asszony írt férje felmenté-

se ügyében). Ekkor szerencsésebb vagyok: hajnalban vonattal Sárvárra érek, innen autóval Szombathelyre, vissza luxus személyautóval egész Vönöckig, úgyhogy már déli 12 órakor Királykúton vagyok ismét. Közben Celldömölkön megnézem a 13-án történt erős bombázás hatását, és elszörnyedve látom a romokat és az alóluk kiszedett hullákat – ekkor veszik ki a hatvanadikat! Nyolcvan bomba esett le, rengeteg a halott, a házak romokban.

(Újból összegezi az 1945. január 11-e és február 15-e között megtett kisebb utakat. Ezek is 353 km-t tesznek ki egy kicsit több mint egy hónap alatt. A korábbi 1080-nal együtt ez már 1433 km.)

XXVI. Ismét tovább?

Itthon volt Tóth Ferenc rendőr, az ő szüleinél lakunk, és azt az üzenetet hozta, hogy készüljünk, mert jönnek értünk, és elvisznek Mosonmagyaróvárra a rendőrséghez, engem szabónak, Gizi nénit főzni. Nagy izgalom. Mit tegyünk? Menjünk? Maradjunk? A továbbiakat a jövőre bízzuk: ha jönnek autóval értünk, akkor megyünk, ha nem, akkor maradunk.

Közben Gizi néni leányától értesítés jön Vágsellyéről: él, és kívánja édesanyját látni. Vagy Gizi néni menjen oda lakni, vagy Gizi jöjjön ide édesanyjához, de mivel hosszú az út (185 km), nem mert egyedül elindulni ismeretlen útra. Úgy döntünk Gizi nénivel, hogy én elmegyek a lányáért Vágsellyére, és elhozom, utba ejtve Mosonmagyaróvárt, hogy megtudjam, mi a helyzet, megyünk-e vagy itt maradunk továbbra is.

XXVII. Győr – Mosonmagyaróvár – Komárom – Érsekújvár – Vágsellye

1945. február 22–25.

A döntés alapján 22-én, csütörtökön este gyalog bemegyek Celldömölkbe, és innen éjjel után 2-kor vonattal Győrbe indulok. Nagy bizonytalansággal indultam erre a hosszú útra, hiszen ma igen körülményes az utazás, mert csak páratlan napokon van vonat.

Reggel fél 8 van, amikor Győrben kiszállok a vonatból. Tovább nincs vonat, muszáj az irányítónál szerencsét próbálni. 8-kor már teherautón robogok Óvár felé, és ide 9-re érek. Felkeresem Tóth Ferencet és a többi zentai rendőrt. Hosszan elbeszélgetünk. Megtudom, hogy a konyha is, a műhely is aktuális, és másnap autóval leszaladnak Királykútra meg-

beszélni Gizi nénivel a részleteket. Már indulnék vissza autóval, mikor dr. Gasztonyi felügyelővel is találkozom. Egy levelet küldene velem Deákba, Vágsellye mellé, várjam meg, míg megírja. Várom, várom, s végül 2 órakor az irányítóhoz megyek. Innen fél 5-kor autóval visszaindulok Győrbe, hogy folytassam utam Komárom felé.

Győrbe szerencsésen megérkezem fél 6-kor. A velem utazó német katonával kirohanunk az állomásra, volna-e teher- vagy személyvonat tovább. Hiába, nincs. Újból rohanunk az irányítóhoz, és csupán negyedórai várakozás után kapunk autót Komárom felé. De miután a megengedett 8 személy helyett 25-en szállunk fel az amúgy is túlterhelt benzines teherautóra, Komárom előtt 16 km-rel durrdefektet kapunk. Mindannyiunknak le kell szállnunk, és gyalog folytatni az utat a szakadó esőben. Este fél 8-kor Ács faluba érünk, és itt az állomáson megtudjuk, hogy tehervonat kb. fél óra múlva indul. Beszállunk és várunk. 11, 12, majd 1 óra lesz, végre fél 2-kor el is indulunk. Második éjszaka nem alszom, és bizony álmos is, fáradt is vagyok, és fázom. Két óra után érünk Dél-Komáromba, innen gyalog át a dunai hídon az északi pályaudvarra.

Egy áthelyezett vasutassal botorkálok a sötétben, egyik utca után a másikba, és végül kiérünk – a temetőbe. Hang után igazodtunk, így értünk a temetőbe, ugyanis a temető az állomás előtt terül el. Megkerüljük, és kijutunk a pályaudvarnak nevezett romhalmazhoz. Az állomás épülete ma egy barakk. Szerencsénk volt: tíz percen belül indult egy tehervonat Érsekújvár felé. Kellemesen fűtött marhavagonban utaztunk, és én az utat a padlón alva tettem meg. Figyelmeztettek ugyan az esetleges tetvekre, de föl sem vettem, annyira álmos, fáradt voltam. Öt órakor Érsekújvárról azonnal egy német teher szerelvényvel utaztunk tovább, most már a végcél, Vágsellye felé, állva, fázva. A Vágsellye előtti állomáson (8 km) lekapcsolják a szerelvényt, hogy az ott maradjon, és csak a mozdony megy tovább. Megkérjük a „vezért”, és el is visz a mozdonyon Vágsellyére. Február 24-én, szombaton reggel 8-kor végre megérkezem.

Felkeresem Kelemen Gyulánét, Gizi néni lányát. Amikor megtudja, ki vagyok, és miért jöttem, nagy az öröm. Jön velem Királykútra! Vendégül láttak, én meg alig vártam az estét, hogy lepihenjek.

XXVIII. Vissza

Február 25-én, vasárnap reggel a 6 órai vonattal indultunk. Az utam visszafelé rendes volt, pár zökkenőt kivéve gyorsan haladtunk. *(Az érsekújvári állomás is romhalmaz, Komáromig egész úton nagy csaták nyomai. Dél-Komáromban riadó, hallják, hogy három napja orosz gépek alacsonyan szállva géppuskázták az állomást és a vonatokat: 5 halott és 18 sebesült lett. A vonatok késnek, minden átszállásnál várni kell, de végre hajnali 5-kor megérkeznek Királykútra.)* Persze nagy a viszontlátás öröme, és ne-

kem újból ti juttok eszembe, hogy mennyire fogunk mi örülni, ha össze-kerülünk valaha...

Gizi nénitől megtudjuk, hogy Tóth volt idehaza, és azt mondta, hogy március 2-án, csütörtökön jönnek értünk teherautóval, és visznek bennünket Mosonmagyaróvárra. Istenem! Így is milyen messze vagyok tőletek, és öt hónap után sem közelebb, hanem távolabb megyek!

(Ezt a négy napos utat már nem is fejezi ki km-ben. De ha korábban azt írta, hogy 185 km Vágsellye, akkor ez is oda-vissza 370 km, azaz a Zentáról indulás óta összesen kb. 1800 km.)

XXIX. Jubileum

1945. március 5.

Jubilálok ma! Szomorú dátuma életemnek az 5-ös szám. 1944. október 5-én indultam el gondtalanul otthonról, hogy két-három nap múlva visszatérjek, és azóta rovom a menekülés országútját, és eszem gyötrelmesen keserű kenyerét. 1944. december 5-én érkeztem ide, Királykútra, és ma, március 5-én már újból út előtt állok: tovább menni Mosonmagyaróvárra a rendőrségi konyhára vagy Felsőiskázra, a zentai leventeparancsnokság után, hogy ott éljek tovább, de hogy mit hoz a jövő, ez bizonytalan. Április 5-én lesz a fél éves évforduló; Isten tudja, az az 5-e mit hoz. Vajon melyik ötödike hozza meg számunkra a viszontlátást?

XXX. Vágyaim

(Hosszan írja le, mi mindenre vágyik, elsősorban haza, feleségéhez és kislányához, a rokonokhoz, barátokhoz. Közben eljön március 14-e, feleségének, anyáknak a névnapja – verset ír neki. És 15-e.) Március 15-ét nagy csendben éltük át. Kellemes idő lévén, éhes gyomorral bár, de telve magasztos lélekkel a közeli erdőbe sétáltam el, és hallgattam a pacsirták Istent köszöntő és dicsőítő dalát. Ma egy éve annak, hogy március 15-ére virradóra a német csapatok bevonultak Zentára. És ma, a szabadság ünnepén új remények fakadnak lelkemben; olyan jó fronthíreket hallottam, hogy bízhatok: talán nemsoká hazafelé indulhatok végre én is. Alkalmilag Pest négy kerülete a miénk, és végig a fronton nagy a nyomás. Talán csak októberre otthon lehetek, ha így halad! Így van: minden kis jó hírrel magamat buzdítom és csitítom, és így van jól, mert különben a kín súlya alatt idegeim is és beteg szívem is gyorsan felmondana; „töled”, „távol”, „árván”!

Itt ér véget a napló, bár még vannak benne üres oldalak. Nem tudjuk, hova került még ez után, és bátyám, aki 1945-ben hatéves volt, úgy emlékszik, hogy augusztus végén vagy szeptember elején ért haza Zentára, főleg gyalog. Ez az útja lehetne a harmadik száz tíz hossza, de sajnos erről nem maradt napló.

(Vége)